

Objaśnienia wartości przyjętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Zabłudów na lata 2023 – 2037

W Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2023 – 2037 szacując wydatki bieżące w poszczególnych latach przyjęto wskaźniki ich wzrostu zgodnie z prognozowaną średnioroczną dynamiką cen towarów i usług konsumpcyjnych wynikająca z wytycznych Ministra Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych. Poczynając od roku 2024 wzrost dochodów i wydatków bieżących zaplanowano na poziomie 4 -5% za wyjątkiem wynagrodzeń, które planuje się utrzymać na poziomie z 2023 roku po ich podwyżce o 10%. Na lata 2025-2037 założono wzrost dochodów 3-4%, przy wzroście wydatków na poziomie 2,5%.

1. Szacunkowo budżet Gminy Zabłudów za 2022 rok zamyka się niedoborem operacyjnym w wysokości 2.278 tys. zł, a rok 2023 deficytem w wysokości 8.291.826 zł. Lata 2020-2022 to okres wysokich wydatków majątkowych, a na rok 2023 zaplanowano najwyższe w historii Gminy Zabłudów wydatki majątkowe w kwocie ok. 26.990 tys. zł, a co jest bardzo ważne sfinansowane zostały planowanymi do uzyskania wolnymi środkami. Należy wskazać iż wyliczone szacunkowe wolne środki w kwocie 10.526 tys. zł zostały zrealizowane na koniec 2021. Jest to skutek otrzymanych przez gminę środków ze źródeł zewnętrznych. Część środków została wykorzystana na sfinansowanie deficytu i spłatę rat kredytów w 2022 roku, a pozostałe wolne środki zostaną wykorzystane w roku 2023. Pomimo zaangażowania w planie budżetu kwoty 9.172.399 zł na podstawie posiadanych środków na rachunkach bankowych można potwierdzić, iż zaangażowane wolne środki nie zostaną w 2022 roku wykorzystane. Biorąc pod uwagę wysokość szacowanych wolnych Gmina Zabłudów nie planuje kredytu w 2023 r.
3. Przedstawione w planie budżetu na rok 2023 dochody bieżące oszacowano na podstawie ich planowanego wykonania za 2022 rok. Założono wzrost podatków i opłat lokalnych o ok. 11,8% czyli w takim samym stopniu jak zaproponowany wzrost stawek maksymalnych przez budżet państwa. Zaplanowane dochody bieżące na 2023 rok są znacznie niższe od dochodów szacowanych do wykonania w 2022 roku o ok. 13.081 tys. zł. Spowodowane jest to obniżeniem dotacji w Dz. 855 Rodzina, Dz. 852 Pomoc społeczna (pomoc obywatelom Ukrainy ok. 762 tys. zł, dotacji 500+ dodatki energetyczne, dodatki osłonowe to obniżenie dotacji ok. 12.471 zł).
4. Zaplanowano wyższe dochody z tytułu sprzedaży nieruchomości. W roku 2022 szacowane dochody ze sprzedaży to kwota ok. 1.043. tys. zł, a na rok 2023 zaplanowano kwotę wyższą o 1.922 tys. zł. W zasobie gminy znajdują się działki inwestycyjne o powierzchni ok 10 ha, które zostaną wystawione do sprzedaży. Jeśli transakcja nie dojdzie do skutku, a Rada Miejska w Zabłudowie będzie wspierała realizację wszystkich inwestycji zaplanowanych przez organ wykonawczy gmina może być zmuszona do zaciągnięcia kredytu. Jednakże z uwagi na bardzo wysokie odsetki będą podejmowane działania racjonalności zarówno po stronie dochodów jak i wydatków.

5. Podobnie jak w przypadku dochodów plan wydatków bieżących na początek 2023 r. w porównaniu do szacunku wykonania za rok bieżący, jest niższy o ok. 8.800 tys. zł, na co składają się niższe wydatki wynikające z przekazanych dotacji i środków na wydatki bieżące pozyskane z innych źródeł, ale znaczny wzrost w 2023 roku w zakresie wynagrodzeń i pochodnych, wydatków na działania remontowe oraz wydatków na zakup materiałów i energii z uwagi na zmiany cen. Według zawartych umów w porównaniu do wydatków na wynagrodzenia i pochodne w 2022 roku nastąpił wzrost o ok. 1.426 tys. zł. Założony został wzrost wydatków bieżących, w tym wynagrodzeń średnio na poziomie ok. 10 % dla wszystkich pracowników, również dla kadry pedagogicznej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Należy wskazać, że wzrost rodzajów zadań przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego, za którymi nie zawsze idą środki, przełożył się na wydatki w roku 2023.

Zaplanowane wolne środki zostaną wykonane w wysokości wyższej niż ujęte do sfinansowania deficytu jak również spłaty rat kredytów i pożyczek, a świadczą o tym posiadane na dzień 21.12.2022 środki na rachunkach bankowych.

Niepokojącym jest fakt, iż na 2023 rok wysokość planowanych wydatków bieżących przekroczy wysokość planowanych dochodów bieżących o kwotę 1.469.225 zł. Jest to spowodowane dużym wzrostem cen towarów i usług, wzrostem wynagrodzenia najniższego co przekłada się na konieczność wzrostu wynagrodzeń i pochodnych pracowników zarówno urzędu jak i jednostek budżetowych, w tym pracowników pedagogicznych. Na lata 2024-2026 planowane są do zaciągnięcia kredyty, które zrównoważą budżet, a o ile zostaną zaciągnięte stosownie w poszczególnych latach zostaną wykorzystane na finansowanie w roku 2024 deficytu spowodowanego wydatkami majątkowymi w kwocie 1.180 tys. zł i spłatę rat kredytów 1.820 tys. zł, w 2025 i w 2026 na spłatę rat kredytów. Na lata 2027-2037 planuje się uzyskanie nadwyżki budżetowej przeznaczonej na spłatę rat kredytów.

W latach 2024-2026 należy podejmować w zakresie wydatków bieżących tylko działania niezbędne do funkcjonowania jednostek, aby ograniczyć powstający niedobór operacyjny w poszczególnych latach, co przy nadal dużym wroście cen jest zadaniem trudnym dla jst.

Wobec ograniczonych możliwości finansowania inwestycji z dochodów własnych, przy dużych kwotach na inwestycje oraz zapewnieniu tzw. „udziału własnego”, może być koniecznym zaciągnięcie dodatkowych zobowiązań. Jednakże na etapie projektu budżetu nie ma takiej konieczności. Mając na uwadze fakt, iż gmina musi uzyskiwać nadwyżki budżetowe, które przeznaczy na spłaty rat kredytów, koniecznym jest zrównoważenie wydatków w zakresie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Wobec powyższego zostanie przedstawiona Radzie Miejskiej w Zabłudowie nowa propozycja w zakresie wysokości stawek opłat z tego tytułu.

Szacowany stan zadłużenia na dzień 31.12.2023 r. wyniesie 20.853 tys. zł, co stanowi 48,55% planowanych dochodów bieżących na 2023 rok. Wskaźnik powyższy uległ znacznemu wzrostowi z poziomu 39,86% w 2022 roku, ponieważ w zakresie ok. 12.700 tys. zł obniżone zostały dotacje i środki w zakresie pomocy społecznej i wsparcia rodziny.

Budżet Gminy Zabłudów na 2023 rok jest budżetem deficytowym w kwocie 7.740.000 zł, co jest konsekwencją planowanych wydatków majątkowych w wysokości 26.875.253 zł, sfinansowanych: dochodami majątkowymi 20.738.974zł i wolnymi środkami 6.136.279 zł.

Na sfinansowanie spłaty rat kredytów na rok 2023 wprowadzono kwotę 1.820.000 zł wolnych środków.

Bardzo istotnym dla gminy jest fakt spełnienia indywidualnego wskaźnika spłaty wynikającego z art. 243 ustawy o finansach publicznych w latach 2023 – 2037. W 2023 roku indywidualny dopuszczalny wskaźnik spłaty zadłużenia w oparciu o lata 2016-2021 i plan za 3 kwartały 2022 roku wynosi 16,25 % przy założeniu planowanej spłaty na poziomie 8,07 %, a w latach następnych wskaźnik utrzymuje się na stabilnym poziomie. Jednakże zauważalna jest w latach 2029-2030 różnica między wskaźnikiem dopuszczalnym, a maksymalnym na poziomie do poziomu od 0,10% do 1,11%.

Założono, że jeśli nie nastąpi poprawa sytuacji finansowej gminy na lata 2024-2026 nie ujęto w planie faktycznych zmian wysokości wynagrodzeń, ale przyjęto iż wydatki w tym zakresie na przestrzeni tych lat wzrosną o ok. 2,50%. Takie działania pozwolą na uzyskanie w latach 2027-2037 nadwyżki budżetowej.

W Wieloletniej Prognozie Finansowej zaplanowano również w latach 2027 -2037 coroczny wzrost kwoty różnicy między dochodami i wydatkami budżetowymi. Kształtuje się on na poziomie od 24 tys. zł w 2027 roku, przez 480 tys. zł w 2027 roku, 970 tys. zł w 2028 r. do kwoty 3.137 tys. zł w roku 2037. Analizując wykonanie budżetu za lata 2016-2023 można potwierdzić fakt, iż gmina ma racjonalne możliwości uzyskania takich różnic między dochodami i wydatkami bieżącymi. Jednakże oszacowanie rzetelnych i wiarygodnych danych na tak długi okres jest trudne, a wręcz niemożliwe ponieważ w ciągu roku budżetowego zachodzą istotne zmiany, które wpływają zarówno pozytywnie jak i negatywnie na gospodarkę finansowa gminy.

Ponadto przygotowano załącznik przedsięwzięć spełniających wymogi art. 226 ust. 3 i 4 ustawy o finansach publicznych, w związku z rozłożeniem okresu realizacji zadań bieżących i inwestycyjnych na lata 2023-2024.

Na część zadań jest przygotowywana dokumentacja, nie jest znana wartość zadania, a koszt dokumentacji jest tylko szacunkowy. Zostały zawarte umowy wieloletnie jednakże nie mogą być traktowane jako przedsięwzięcia ponieważ nie można ustalić limitu na przedsięwzięcie gdyż ceny są wielkościami jednostkowymi. Dodatkowo w umowach zapisano możliwość zmiany stawki w określonych warunkach. W ocenie Burmistrza przygotowującego projekt wieloletniej prognozy finansowej tylko zadania bieżące wskazane w załączniku przedsięwzięć spełniają wymogi określone w art. 226 ust. 4 ustawy o finansach publicznych.